

Dagligdag i Buchenwald

Vi boede i overfyldte træbarakker med ca. 700 mand i hver, og kun opvarmet af en enkelt kakkelovn. Hver barak var opdelt i tolv afsnit (bokse), som rummede ca. 60 mand. Tre gange fire rum over hinanden med plads til fire mand i hver „køje“, men her var vi syv mand i hver.

Pladsen var så trang, at vi kun kunne ligge på siden, vel at mærke til samme side, og hveranden lå med hovedet i benenden. Vi kunne kun vende os om på den anden side, når alle syv gjorde det samtidig.

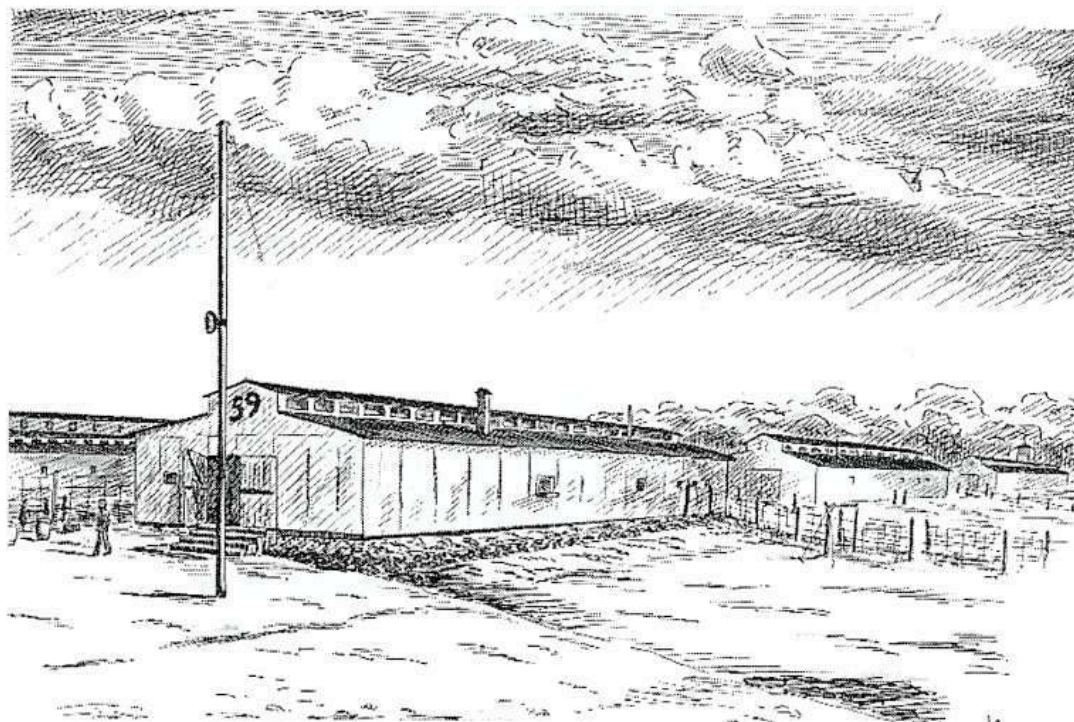
Vi lå på noget, der nærmest var en sæk med lidt træuld i den ene ende. Over os havde vi en las af et tæppe, der højst kunne dække halvdelen af kroppen. Vi lå da også med alt vort tøj på.

De fleste førte en konstant kamp imod de millioner af lopper, der var overalt. Mange fik store grimme sår af dem, vel nærmest fordi de rev loppebidene til blods. Jeg var heldig, lopperne syntes ikke at kunne lide mig. Der var dog én nat, jeg vågnede og blev ligesom panikagtig, ved at ligge med hovedet helt ind imod bagvæggen og ikke kunne røre mig. Jeg kunne heller ikke rejse mig op, da der højst var 50 cm. til køjen ovenover.

Jeg følte, at jeg måtte ud.

Jeg trak mig ud ved skiftevis at bøje og strække benene så meget, som pladsen tillod. Langt om længe kom jeg så fri af køjen. Det var mørkt overalt, men jeg troede, at jeg kunne lægge mig på gulvet.

Da jeg hoppede ned fra tredje køjeetage, landede jeg imidlertid oven på alle de

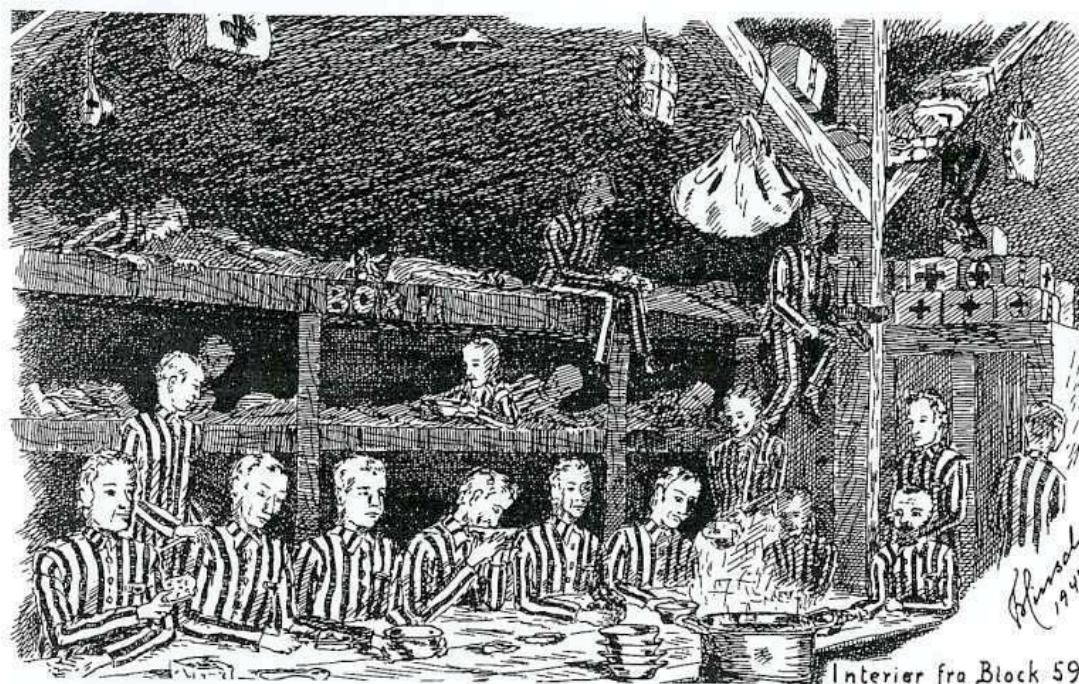
Buchenwald. Block 59, hjemsted for ca. 700 danske politibetjente.

sovende kammerater. De lå overalt på gulvet, på bænken og på bordene. Jeg forsøgte at finde en plads, hvor jeg kunne sove, men alle vegne lå der mennesker. De lavede naturligvis vrøvl, når jeg kom til at træde på dem.

Endelig følte jeg, at jeg var heldig. På gulvet lå en stor stabel skjorter, som vi havde skiftet dagen før. Her lå mærkelig nok ingen, selv om de var forholdsvis bløde at ligge på. Jeg havde dog ikke ligget ret længe, før jeg følte, at det kriblede overalt på mig. Samtlige tusinder af lopper, der var tilbage i skjorterne, angreb mig på én gang. Det var ikke rart, selv om jeg ikke ligefrem mærkede, at de bed mig, men det var svært at falde i søvn. Jeg havde imidlertid intet alternativ. Det var umuligt at finde en anden plads her i mørket.

Næste morgen opdagede jeg, at jeg var kommet igennem nattens overfald kun med nogle mørke pletter omkring håndledene. De fortog sig dog ret hurtigt.

Den barak, jeg boede i, hed „Block 59“ og var underlagt en tysk fange, „Block-älteste“, ved navn Rafael. Han havde nogle polske fanger til at hjælpe sig. Tyskeren fortalte, at i sin tid kom Gestapo for blot at ville tale med ham i tre minutter. Det var nu elleve år siden.

Interiør fra Block 59

Godt 60 mand skulle opholde sig i hver „box“, der også gjorde det ud for spise- og soverum.

Om morgenen kl. 0500 skulle to mand fra hver blok gå til lejr køkkenet og afhente blokkens madration: en tønde kålrabisuppe. Den nåede altid at blive kold til spisetid.

Der var næsten ikke plads i barakken til, at alle kunne komme til at spise på én gang. De tyve heldigste i hver boks kunne få plads ved bordet, andre måtte ligge i køjerne og spise, og resten stå op. Der var heller ikke madskåle til alle.

Var der pølse, kunne der kun blive en lille skive til hver, og kartoflerne skulle altid hentes i huen.

[...]

[...]

Så skete det, der måtte komme. Vore sunde og raske kolleger begyndte at bukke under for sygdom med døden til følge. Dobbeltsidig lungebetændelse var meget almindelig, ligeledes halsbetændelse og dysenteri. Endvidere skulle man passe meget godt på ikke at pådrage sig nogen skader. Selv et nok så lille sår havde meget svært ved at blive lægt. Det blev bare større og større, især p.g.a. vitaminmangel.

Man så mange fanger med store åbne sår på benene, og tit med gul materie konstant dryppende derfra. „Flegmone“ blev disse sår benævnt.

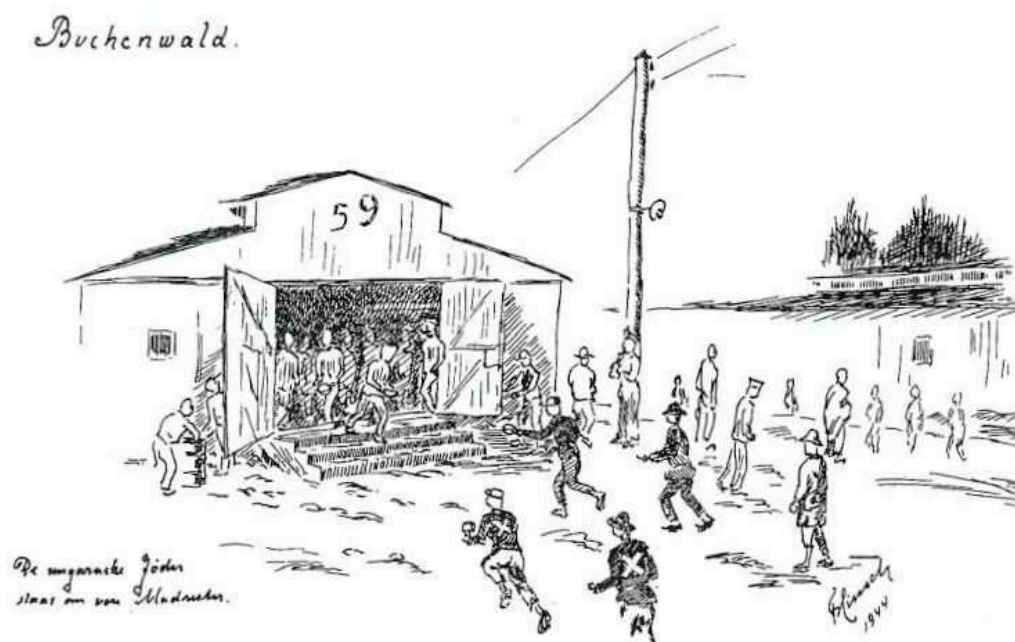
I begyndelsen stolede jeg på, at min gode fysik nok skulle holde mig rask. Jeg havde dyrket atletik og var i god form. Dog blev jeg snart bragt ud af den vildfarelse, da jeg erfarede, at døden også kunne indhente selv de bedste sportsfolk.

Vor danmarksmester i diskoskast, Emil Thers, døde den 2. november 1944. Sådan måtte det jo gå, når medicin var en mangelvare, og lægen var cykelsmed.

Jeg fik senere en ulidelig snurren i fingerspidser og tæer, formodentlig også p.g.a. vitaminmangel. Yderligere dryppede det ustandselig fra næsen. Jeg opgav til sidst at tørre den. En dag opdagede jeg et lille hul på min finger. Der ville ikke komme sår på lige meget, hvor godt jeg passede på. Det blev bare større og større. Da det omtrent nåede hele vejen rundt om fingeren, gik jeg en hel dag og skærmede den med den anden hånd. Endelig efter ca. en måneds forløb begyndte der at komme en klar hinde over.

Hver dag hørte vi om nye dødsfald blandt vore kolleger, der lå på reviret, lejrens hospital.

Jeg klarede mig uden indlæggelse, men havde dog en sengeliggende periode på otte dage i barakken. Jeg besvimede en nat på retiraden udenfor. Det var meget streng frost og stjerneklart. Jeg vågnede først op inde i min køje, som jeg delte med seks andre. Alting føltes så uvirkeligt. Der gik lidt tid, før jeg var klar over, hvor jeg var. Kollegerne var meget omsorgsfulde. Min las af et tæppe føltes imidlertid ret utilstrækkeligt, men det var der ikke noget at gøre ved. Jeg havde feber og blev derfor fritaget for at gå på arbejde. En belgier, der sagdes at være læge, kom et par gange om ugen og havde konsultation i et værelse i barakken. Jeg blev penslet i halsen.

Jøderne slås om vore madrester.

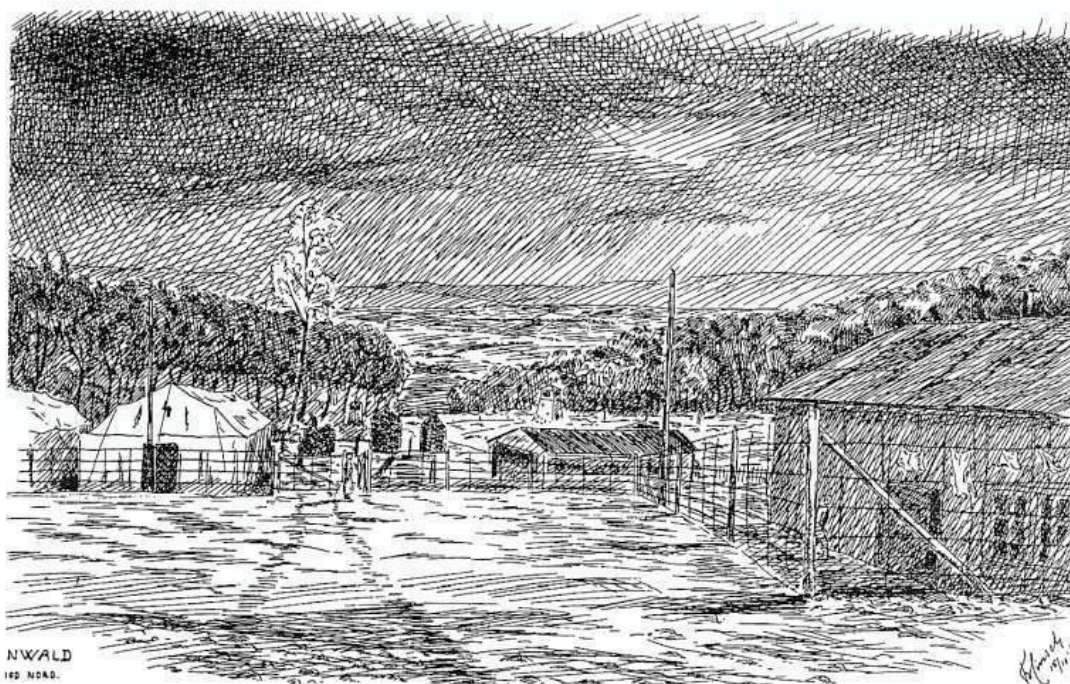
Forholdene blandt lejrens jøder

Langt mindre end vor beskedne madration fik imidlertid de stakkels jøder. At et menneske kunne leve under sådanne betingelser, i så dyb en elendighed og alligevel skulle arbejde, var svært for os andre at fatte og stiltiende at skulle se på.

I laser og pjalter, forslåede og piskede, forhutlede og sparkede, humpede de omkring. Forfulgte og forstødte havde de længe her fristet livet med affald fra andre fangers madrester.

Vore affaldsspande, som stod uden for barakken, blev nøje overvåget af de jøder, der endnu kunne bevæge sig omkring. Ofte hændte det, at de væltede spandene af lutter ivrighed, og indholdet flød ud og blandede sig med pladsens søle og ælte, hvori der også fandtes materie fra fangernes åbne sår. Alligevel blev det spist uden tanke for andet, end at der måtte være nogen næring deri.

Andre klarede sig fortrinsvis ved tiggeri. Hele dagen stod de foran vor dør, og hver gang vi gik ud eller ind, hørte vi de samme ord: „Kammerad, hast du ein Cigaret?“ eller: „Kammerad, hast du Brot?“

Teltlejren, hvor jøderne boede under forfærdelige forhold. Når det regnede, løb vandet uhindret lige ind i teltene.

Man syntes, at her var man nået elendighedens bund, men nej, der var endnu et trin ned til „muselmændene“. Indsvøbt i en tæppelas lå de hele dagen i deres køje eller på jorden i deres mørke telte, der hele tiden var gennemtrængt af skidt og væde fra regnvandet. Hver gang det regnede, og det gjorde det tit, løb det lige gennem teltene, fordi de var placeret på en bjergskråning. De muselmænd, der endnu kunne gå, kom kun frem i lyset til appellerne. Ofte var appellerne så udmærkede og langvarige, at mange var døde, før en appel var slut.

Til appel var det ikke ualmindeligt, at fangerne tog deres døde med i gelederne for at få dem talt med som levende. Derved kunne de bidrage til ekstra madrationer til de overlevende.

Af og til blev stanken dog for slem. Så blev der ryddet ud i jødernes barakker og telte, og ligene blev læsset på trækvogne. Den tyske oprydning var ofte så grundig, at jeg en dag tydeligt kunne høre en stemme hviske fra stablen af lig på den trækvogn, der passerede mig: „Nicht Krematorium – nicht Krematorium“.

[...]

Omkring d. 1. november 1944 nåede denne sending med tøjpakker til Buchenwald. Her holder kortegen klar til start i Amaliegade foran Røde Kors' kontor bevogtet af den særlige politivagt på Amalienborg Slot.

Røde Kors

Røde Kors-hjælpen var hele tiden vor redningsplanke. En skønne dag kom der en hel sending tøj. Der var en tyk stortrøje, en hue, der kunne trækkes ned over ørene, og et par solide støvler til hver eneste af os. Det var lige, hvad vi trængte til, for det var bidende koldt, minus 15 grader, og vi gik rundt i det tynde lærredstøj uden noget under.

For at få lov til at gå med det nye tøj skulle vi male et stort rødt kryds på ryggen. Vi skulle jo ikke tro, vi var noget.

Madpakkerne fra Dansk Røde Kors var udelukkende det, der holdt os i live her i denne mørke og trøstesløse tilværelse. Hvor ufatteligt det end kan lyde, så nåede de fleste pakker virkelig frem til os. Vi var imidlertid godt klar over, at mange forsvandt undervejs.

Pakkerne reddede uden tvivl vores liv. De tyske madrationer lå langt under sultegrænsen, og så fik vi endda en større ration end de fleste andre fanger. Hvorfor? – Ja, man kan jo kun gisne. Tyskerne havde allerede på dette tidspunkt fået kolde fødder. Tonen var blevet en anden efter, hvad der blev fortalt. Der var heller ikke flere fanger, der blev hængt i barakkernes loftbjælker, og soldaterne var lette at bestikke med f.eks. cigaretter. Bare de fik et par stykker, så de igennem fingre med meget.

Jeg røg ikke og har aldrig gjort det. Det havde jeg fordel af på mere end én måde. Cigaretterne, der var med i Røde Kors-pakken, havde stor salgsværdi. Ofte byttede jeg dem for kiks eller sukker.

Et par gange var jeg på et arbejdshold (ca. 12 mand), ledet af en sønderjysk SS-soldat. Han prøvede at være meget flink over for os. Han talte dansk og understregede, at han var tvunget ind i SS. Af og til trak han os om bag en mur, hvor vi fik lov til at holde en rygepause.

Når vi var overladt til os selv i barakken, gik tiden mest med at spise, så længe der var noget tilbage i Røde Kors-pakken. Der var ligesom ikke bund i én. Man kunne ikke blive mæt, ligegyldigt hvor meget man spiste. Sulten føltes nærmest som et permanent onde, man havde inde i sig. Det havde gjort en sløv af sind og gjort, at sulten ikke blev voldsom og altoverskyggende, som den føltes i den allerførste tid.

Cox Orange æbler

Noget af det første, vi fik sendt fra Dansk Røde Kors, var nogle kasser Cox Orange æbler. Der kunne blive syv små æbler til hver, – og hvor de smagte. Det kan næsten ikke beskrives. Jeg nød hver eneste mundfuld så intenst, så jeg aldrig vil glemme den særlige smag, der er ved Cox Orange æbler. Cox Orange står for mig den dag i dag som noget særligt; men det er dog aldrig siden lykkedes mig at blive så tryllebundet af smagen, som dengang i Buchenwald.

Også de andre gode sager, der var i Røde Kors-pakken, smagte himmelsk. Der var f.eks. svinekødet i egen kraft på dåse, spegepølsen, osten, kiksene og marmeladen. Og så var der næring i dette. Det var noget helt andet end den udvandede suppe, vi fik fra lejrkøkkenet. Den bestod mest af kålrabi eller brændenælder. En enkelt gang fandt jeg virkelig et stykke kød i suppen, – det var en svinepatte.

Fra Flemming Hinsch: "En politibetjents dagbog fra KZ-lejrene",
Frihedsmuseets Venners Forlags Fond, 1995

Røde Kors-pakkerne kunne dog ikke helt værne os mod smitte: lungebetændelse, tyfus, dysenteri, difteritis, tuberkulose eller skarlagensfeber. Hele tiden blev der meldt om nye dødsfald blandt kollegerne. Store, kraftige mænd bukkede under i denne elendighed.